

Igazgatóváltás a Nemzeti Színházban - anno 1962 ^[1]

Major Tamás leváltása

„Major elvtárs a felszabadulás óta igazgatója a Nemzeti Színháznak. Az utóbbi években munkájában jelentős fogyatékoságok voltak. Major elvtárs a színházban elsősorban mint rendező és színész működött, és az igazgatás tennivalóit az ismételt bírálatok ellenére is elhanyagolta. A gyenge igazgatás közben a színházban rossz légkör alakult ki, a művészek elégedetlenek voltak a tervszerűtlen, kapkodó és erősen szubjektívista vezetéssel, és a színház egész munkáját károsan befolyásolta.”

Bevezetés

Az 1960-as évek elején a Nemzeti Színház társulatán belül egyre jobban kiéleződött az ellentét a színház élén álló, ám egyre gyengülő pozíciójú Major Tamás és az egyre sikeresebb Marton Endre között. A feszültség következményeként a társulat érzelmileg és művészileg is kettészakadt, a két főrendező, néha szinte két külön társulatot foglalkoztatott. Mivel a minisztérium többször is hiába próbálta oldani a feszültséget, átmenetileg Nagy Endrét, a Művelődési Minisztérium színházi osztályának vezetőjét rendelték miniszteri biztosként a színház élére. Ezt követően az 1962. május 14-én tartott társulati ülésen Aczél György, a miniszter első helyettese közölte a színház dolgozóival a Minisztertanács határozatát, amely felmentette Major Tamást a Nemzeti Színház igazgatósága alól, és Meruk Vilmost - a Színházi és Zenei Főigazgatóság korábbi vezetőjét - nevezte ki a színház igazgatójává, Major Tamást azonban ezzel egyidejűleg megerősítette főrendezői pozíciójában. Az itt közölt dokumentum jól példázza a hatalom döntési mechanizmusát, ahogy a személyi kérdéseket - a hasonlóan "kínos" esetekben - rendezte, azon igyekezett jegyében, hogy "sértődés ne essék" a fontos emberek között./

Forrás

MSZMP KÖZPONTI BIZOTTSÁGA
TUDOMÁNYOS ÉS KULTURÁLIS OSZTÁLY

Szigorúan bizalmas!
Készült: 3 példányban

JAVASLAT

a Politikai Bizottságnak
a Nemzeti Színház igazgatójának felmentésére és az új igazgató kinevezésére

Javasoljuk, hogy a Politikai Bizottság Major Tamás elvtársat mentse fel a Nemzeti Színház igazgatójának tisztje alól.

Major elvtárs a felszabadulás óta igazgatója a Nemzeti Színháznak. Az utóbbi években munkájában jelentős fogyatékoságok voltak. Major elvtárs a színházban elsősorban mit rendező és színész működött, és az igazgatás tennivalóit az ismételt bírálatok ellenére is elhanyagolta. A gyenge igazgatás közben a színházban rossz légkör alakult ki, a művészek elégedetlenek voltak a tervszerűtlen, kapkodó és erősen szubjektívista vezetéssel, és a színház egész munkáját károsan befolyásolta.

Ugyanakkor Major elvtárs művészi (rendezői, színészi) munkássága igen magas színvonalú volt és ez mind a közönség, mind a művészek részéről ismételt elismerést váltott ki. Ezért javasoljuk, hogy Major elvtárs a jövőben a Nemzeti Színházban mint főrendező és színész fejtsse ki tevékenységét.

A javaslattal a Művelődésügyi Minisztérium és Major elvtárs is egyetért.

Javasoljuk, hogy a Politikai Bizottság Meruk Vilmos elvtársat a Művelődési Minisztérium Színházi és Zenei Főigazgatóság vezetőjét mentse fel jelenlegi beosztása alól és nevezze ki a Nemzeti Színház igazgatójává.

Meruk elvtárs 1925-ben Budapesten született. Apja kereskedő volt.

Iskolai végzettsége: érettségi és 2 éves pártfőiskola. Jelenleg az Eötvös Loránd Tudományegyetem filozófia fakultásán levelező hallgató. [...] A felszabadulás előtt fizikai munkás volt. 1945-50-ig pártoktatóként tevékenykedett, közben elvégezte a 2 éves pártfőiskolát. 1950-58-ig a néphadseregben töltött be vezető funkciókat, mint a Sztálin Akadémia parancsnok helyettese, az Agit. Prop. Alcsoport főnöke, a Politikai Főcsoport helyettes vezetője, majd pedig a "Néphadsereg" c. lap főszerkesztője.

1958-ban a Népművelési Intézet igazgatója lett, 1959 januárjától pedig a Művelődésügyi Minisztérium Színházi és Zenei Főigazgatóságának vezetője.

Meruk elvtárs a minisztériumban jelentős ismereteket és jártasságot szerzett a színházvezetésben, a kultúrpolitikai kérdésekben és munkája hozzájárult a színházi életünk fejlődéséhez. A Nemzeti Színház művészei több ízben kifejezték azt a kívánságukat, hogy ne művészt, hanem kulturpolitikust nevezzenek ki a színház igazgatójának.

A javaslattal a Művelődési Minisztérium és Meruk elvtárs egyetért.

Budapest, 1962. április 10.

Darabos Iván

MOL-M-KS-288-5.cs.-263.6e.-1962. (Magyar Országos Levéltár-MSZMP Központi Szerve-i Politikai Bizottság-263. őrzési egység-1962.)

Címkék:

[Nemzeti Színház](#) ^[2]

[Major Tamás](#) ^[3]

[Marton Endre](#) ^[4]

[Művelődési Minisztérium](#) ^[5]

[Aczél György](#) ^[6]

[Minisztertanács](#) ^[7]

[Meruk Vilmos](#) ^[8]

Kiadás: 2. évfolyam (2002) 5. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/politika/igazgatovaltas_a_nemzeti_szinhaban__anno_1962.html

Hivatkozások

- [1] https://www.archivnet.hu/politika/igazgatovaltas_a_nemzeti_szinhaban_anno_1962.html
- [2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/nemzeti-szinhab>
- [3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/major-tamas>
- [4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/marton-endre>
- [5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/muvelodesi-miniszterium>
- [6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/aczel-gyorgy>
- [7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/minisztertanacs>
- [8] <https://www.archivnet.hu/cimkek/meruk-vilmos>